

Włodzimierz Wołyniec

Tajemnica zawierzenia Maryi w nauczaniu Jana Pawła II

Salvatoris Mater 7/1, 316-327

2005

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Nauczanie Jana Pawła II o Maryi skupia się wokół tajemnicy *zawierzenia*. Refleksja nad tą tajemnicą i codzienne doświadczenie zawierzenia zbiegają się ze sobą i dopełniają w jego życiu. Za Janem Pawłem II spróbujmy wejść w tajemnicę zawierzenia Maryi i uchwycić w naszej refleksji motyw zawierzenia, jego istotę i sposób przeżywania. Zacznijmy od motywów, które skłaniają do pytań: Dlaczego on zawierzył Maryi powtarzając nieustannie swoje biskupie zawołanie *Totus Tuus*? Dlaczego zachęca także nas i cały Kościół do zawierzenia Maryi?

Motywy prowadzą z kolei do zrozumienia istoty zawierzenia Matce Bożej. Czym ono jest i na czym polega? Jaki jest sens i cel zawierzenia? Na końcu popatrzymy jeszcze na to, jak Jan Paweł II sam przeżywał i jak doświadczał na co dzień w swojej posłudze Piotrowej owego *Totus Tuus*.

1. Motywy zawierzenia

Ks. Włodzimierz Wołyniec

Tajemnica zawierzenia Maryi w nauczaniu Jana Pawła II

SALVATORIS MATER
7(2005) nr 1, 316-327

Wśród motywów zawierzenia pierwszy może wydawać się zaskakujący. Odnajdujemy go w Boskim życiu Trójcy Przenajświętszej.

1.1. Naśladowanie Trójjedynego Boga

Pierwszym motywem zawierzenia Maryi jest *postawa Trójjedynego Boga*, który *zawierza* Maryi. Jan Paweł II odkrywa tę prawdę, rozważając wydarzenie zwiastowania, kiedy przez anioła Trójca Święta kieruje do Dziewicy z Nazaretu słowa: *Nie bój się, Maryjo, znalazłaś bowiem łaskę u Boga. Oto poczniesz i porodzisz Syna, któremu nadasz imię Jezus [...]. Duch Święty zstąpi na Ciebie i moc Najwyższego osłoni Cię. Dlatego Święte, które się narodzi, będzie nazwane Synem Bożym* (Łk 1, 30. 35). Papież odczytuje i interpretuje to niezwykle wydarzenie jako akt zawierzenia Maryi. W encyklice o Matce Odkupiciela pisze: *Przede wszystkim sam Bóg, Ojciec Przedwieczny, zawierzył Dziewicy nazaretańskiej, oddając Jej swego Syna w tajemnicy Wcielenia*¹. Jeśli Najświętsza Dziewica wyraża zgodę na wcielenie w imieniu wszystkich ludzi – jak zauważa słusznie św. Tomasz z Akwinu² – to trzeba powie-

¹ RM 39.

² S.Th. III, q. 30, a. 1. Wprawdzie pisze on o wyrażeniu zgody na wcielenie przez Dzie-

dzieć, że w Maryi Trójjedyny Bóg zawiera swojemu stworzeniu. O ile na początku Bóg żałował, że stworzył ludzi i – można powiedzieć – stracił do nich zaufanie z powodu zepsucia moralnego (por. Rdz 6, 5-6), o tyle w momencie wcielenia na nowo zawiera i ufa swojemu stworzeniu w osobie Niepokalanej Maryi Dziewicy.

Jest jeszcze jedno wydarzenie, w którym Jan Paweł II dostrzega przykład zawierzenia Maryi, mianowicie wydarzenie Krzyża. Tutaj umierający wcielony Syn zawiera Matce umiłowanego ucznia: *Niewiasto, oto syn Twój. Następnie rzekł do ucznia: «Oto Matka twoja»* (J 19, 26-27). Rozważając te słowa, Ojciec Święty pisze: *O ile Odkupiciel powierza Maryję Janowi, o tyle równocześnie Jana zawiera Maryi. U stóp Krzyża ma początek to szczególne zawierzenie człowieka Bogarodzicy, które w ciągu dziejów Kościoła na różne sposoby było podejmowane i wyrażane*³. Zawierzenie Matce Bożej bierze więc początek z Ofiary Krzyżowej Jezusa Chrystusa, który, zawierając Matce ucznia umiłowanego, równocześnie zawiera Jej swój Kościół i całą ludzkość.

W wydarzeniu Krzyża dostrzega Jan Paweł II jeszcze jeden motyw zawierzenia Maryi, który wynika z Jej postawy Matki cierpiącej pod krzyżem swojego Syna. Cierpiąca Matka jest także Matką modlącą się o przebaczenie dla grzeszników. Papież pisze, że *Maryja wraz z Chrystusem prosi Ojca o przebaczenie dla tych, którzy nie wiedzą, co czynią* (por. Łk 23, 34)⁴. Dzięki temu w pełni ma Ona prawo do tytułu „Matki miłosierdzia”. Jej wstawienniczej modlitwie można powierzyć cały grzeszny świat.

A zatem pierwszy motyw zawierzenia Maryi znajdujemy w samym Trójjedynym Bogu. We wcieleniu i w wydarzeniu paschalnym On sam zawiera Matce Odkupiciela i Matce Miłosierdzia. Jeśli życie chrześcijanina powinno być naśladowaniem Boga w Jezusie Chrystusie, to czy wyrazem tego naśladowania nie powinno być zawierzenie Maryi?

Drugi motyw zawierzenia odnajdujemy w postawie Maryi.

1.2. Wstawiennictwo

Maryja wstawia się za nami. Wydarzeniem, które ukazuje ten motyw zawierzenia Matce Bożej, jest wesele w Kanie Galilejskiej, kiedy Maryja zwraca się do Jezusa: *Nie mają już wina* (J 2, 3). Omawiając Jej troskę o małżonków, którym zabrakło wina, Papież pisze w encyklice o Matce

więc „w imieniu człowieczeństwa”, ale można przyjąć, że to wyrażenie odnosi się do wszystkich ludzi, którzy stanowią przeciw podmiot tego „człowieczeństwa”.

³ RM 45.

⁴ TENŻE, Encyklika *Veritatis splendor* (6 VIII 1993), 120 (dalej: VS).

Odkupiciela, że Maryja *wychodzi ludziom naprzeciw w szerokiej skali ich potrzeb i niedostatków*. Jednak na pierwszym miejscu – dodaje Jan Paweł II - prowadzi Ona ludzi do Jezusa Chrystusa, który jest jedynym Zbawicielem człowieka. Oto jego słowa: *W Kanie Galilejskiej została ukazana jedna tylko konkretna odmiana ludzkiego niedostatku, pozornie drobna i nie największej wagi („wina już nie mają”). Posiada ona jednak znaczenie symboliczne: owo wychodzenie naprzeciw potrzebom człowieka oznacza równocześnie wprowadzenie ich w zasięg mesjańskiej misji zbawczej mocy Chrystusa*⁵.

Odwołując się do nauki Soboru Watykańskiego II, Ojciec Święty zachęca: *Niechaj wszyscy chrześcijanie błagają wytrwale Matkę Boga i Matkę ludzi, aby Ona, która modlitwami swymi wspierała początki Kościoła, także teraz w niebie [...] wstawiała się u Syna swego, dopóki wszystkie rodziny ludów [...] nie zespółą się szczęśliwie w pokoju i zgodzie w jeden Lud Boży na chwałę Przenajświętszej i nierozdzielnej Trójcy*⁶. W żywą Tradycję Kościoła jest więc od początku wpisana praktyka modlitwy o wstawiennictwo Matki Bożej. Przyczynia się ono do pomnażania chwały Boga w Trójcy.

Wstawiennictwo Maryi polega w istocie na tym, że wszystko przekazuje Ona swojemu Synowi. Dlatego modlitwa przez wstawiennictwo Maryi jest modlitwą skierowaną do Jezusa Chrystusa. W encyklice o Matce Odkupiciela Papież wyjaśnia to na przykładzie antyfony z liturgii adwentu, w której Kościół wypowiada słowa: „wspomóż, wspomóż upadły lud!”. Są one skierowane do Maryi, Świętej Matki Odkupiciela, ale tym samym – wyjaśnia Ojciec Święty - są to słowa skierowane do Chrystusa, który przez Nią wszedł w dzieje ludzkości⁷.

1.3. Miłość macierzyńska

Zawierzenie Maryi jest związane z Jej macierzyńską miłością. Symbolem tej miłości jest niepokalane serce Maryi, o którym Jan Paweł II mówi w swojej pierwszej encyklice, że *pod szczególnym działaniem Ducha Świętego podąża stale za dziełem swojego Syna i rozprzestrzenia się ku wszystkim, których Jezus Chrystus objął i stale obejmuje swą niewyczerpaną miłością. Dlatego też i to serce musi być po macierzyńsku niewyczerpane*⁸. Natomiast w encyklice o problemach nauczania moralnego Kościoła dopowiada on, że w sercu Maryi działa Duch Święty.

⁵ RM 21.

⁶ LG 69; por. 50.

⁷ RM 52.

⁸ TENŹE, Encyklika *Redemptor hominis* (4 III 1979), 22 (dalej: RH).

Ten Duch, któremu uległa jest Maryja, poszerza Jej serce i pozwala Jej doświadczać bogactwa miłości⁹.

Rozważając macierzyńską miłość Maryi, w encyklice o Matce Odkupiciela Jan Paweł II odwołuje się jeszcze do naturalnego związku osób: matki z dzieckiem i dziecka z matką. Z tego związku wynika, że *matka kocha każde swoje dziecko w sposób jedyny i niepowtarzalny oraz że miłość ta jest podstawą wychowania i dojrzenia w człowieczeństwie*. Taką właśnie miłością, a więc – jedyną i niepowtarzalną – kocha Maryja każdego z nas. Potwierdzeniem tej prawdy są dla Ojca Świętego słowa umierającego Chrystusa, który *adresuje swój testament w liczbie pojedynczej do jednego człowieka: „oto syn Twój”*¹⁰.

1.4. Kobięcy geniusz

Kolejnym motywem zawierzenia jest to, co Jan Paweł II nazywa „geniuszem kobiety”¹¹. W Maryi ukazana jest pełna kobieta i kobiecość, którą wyraża: całkowita ofiara miłości, moc, która potrafi znieść największe cierpienia, bezgraniczna wierność, niestrudzona aktywność i umiejętność łączenia wnikliwej intuicji ze słowem pociechy i zachęty¹². Natomiast w encyklice o miłosierdziu Bożym Jan Paweł II wskazuje na szczególną wrażliwość Maryi i zdolność docierania do wszystkich: *Ta właśnie miłosierna miłość, która potwierdza się nade wszystko w zetknięciu ze złem moralnym i fizycznym, stała się w sposób szczególny udziałem serca Tej, która była Matką Ukrzyżowanego i Zmartwychwstałego, udziałem Maryi. I nie przestaje ona w Niej i przez Nią nadal się objawiać w dziejach Kościoła i ludzkości. Jest to objawienie szczególnie owocne, ponieważ opiera się w Bogarodzicy na szczególnej podatności macierzyńskiego serca, na szczególnej wrażliwości, na szczególnej zdolności docierania do wszystkich, którzy tę właśnie miłosierną miłość najłatwiej przyjmują ze strony Matki*¹³.

Maryja współczuje z każdą słabością. Rozumie grzesznika i kocha go miłością Matki. Dlatego *Maryja nie zgadza się* – mówi Ojciec Święty – *aby grzesznik był oszukiwany przez tych, którzy usprawiedliwialiby jego grzech*. Maryja stoi po stronie prawdy o Jezusie Chrystusie, który jest jedynym Odkupicielem człowieka przez swoją zbawczą Ofiarę¹⁴. Dlatego nie można

⁹ Por. VS 120.

¹⁰ Por. RM 45.

¹¹ Zob. TENŻE, *Pamięć i tożsamość*, „Znak”, Kraków 2005, 68.

¹² Przymioty kobiecości są wymienione w encyklice *Redemptoris Mater*, 46.

¹³ JAN PAWEŁ II, *Dives in misericordia* (30 XI 1980), 9.

¹⁴ Myśl taką znajdujemy w encyklice *Veritatis splendor*, 120.

usprawiedliwiać grzechu, lecz trzeba zwrócić się do Tego, który *nie przyszedł powołać sprawiedliwych, ale grzeszników* (Mt 9, 13).

1.5. Wiara i posłuszeństwo

Maryja jest osobą godną zaufania, ponieważ uwierzyła i wytrwała w posłuszeństwie Bogu na swojej drodze wiary. Jan Paweł II pisze w encyklice o Matce Odkupiciela: *Jeśli chodzi o wiarę Maryi oczekującej Chrystusa, zwiastowanie jest z pewnością momentem przelomowym, ale zarazem jest także punktem wyjścia, od którego zaczyna się całe itinerarium ku Bogu, cała Jej droga wiary. Na tej zaś drodze w sposób niezwykle, zaiste heroiczny – owszem, z coraz większym heroizmem wiary – będzie się urzeczywistniać owo ‘posłuszeństwo’, które wyznała wobec słowa Bożego objawienia*¹⁵. Dlatego jest Ona osobą najbardziej wiarygodną, w pełni dotrzymującą słowa i wierną temu słowu do końca.

2. Istota zawierzenia

Istota zawierzenia Matce Bożej jest ukryta w jego wymiarze tajemnicy. Zawierzenie jest tajemnicą prowadzącą do rzeczywistości nadprzyrodzonej, do Trójjedynego Boga. Najpierw jednak Jan Paweł II opisuje istotę zawierzenia opierając się na ewangelicznych słowach odnoszących się do Maryi.

2.1. Wziąć Ją do siebie

Rozważając Janowy opis śmierci Pana Jezusa, Jan Paweł II w encyklice o Matce Odkupiciela zwraca uwagę na słowa Ewangelisty: *I od tej godziny uczeń wziął Ją do siebie* (J 19, 27). Jego zdaniem słowa te oddają istotę zawierzenia Matce Bożej, ponieważ to, co dzieje się teraz między Matką a umiłowanym uczniem Pana wyraża najlepiej słowo „zawierzenie”. Ojciec Święty kontynuuje swoją myśl: *Zawierając się po synowsku Maryi, chrześcijanin – podobnie jak apostoł Jan – ‘przyjmuje’ Matkę Chrystusa i wprowadza Ją w to wszystko, co stanowi jego własne życie wewnętrzne, poniekąd jego ludzkie i chrześcijańskie ‘ja’*¹⁶. A zatem, zawierzyć Matce Bożej to znaczy „wziąć Ją do siebie”, do swojego osobowego „ja”, czyli zjednoczyć się z Nią w sposób duchowy, wewnętrzny, ale zarazem w pełni ludzki i osobowy. W encyklice „Odkupiciel człowieka”

¹⁵ RM 15.

¹⁶ TAMŻE, 45.

Jan Paweł II dodaje, że *całe pokolenia uczniów, wyznawców, miłośników Chrystusa – tak jak Apostoł Jan – niejako zabierały do siebie tę Matkę, a dzisiaj my wszyscy również pragniemy z Nią szczególnie się zjednoczyć*¹⁷. Zjednoczenie to opiera się na miłości, dlatego ma ono charakter w pełni ludzki i osobowy. Papież ujmuje to w ten sposób: *Zawierzenie jest odpowiedzią na miłość osoby, w szczególności zaś na miłość matki*¹⁸.

W świetle takiej interpretacji zawierzenia można lepiej zrozumieć, dlaczego Trójjedyny Bóg niejako pierwszy zawierzył Niepokalanej Dziewicy. Zawierzył Jej, to znaczy wziął Ją do „siebie”, do swojego wewnętrznego, nadprzyrodzonego życia Bożego i dlatego Maryja stała się „łaski pełną”. W pełni mogła uczestniczyć w życiu Trójcy Świętej jako pierwsza odkupiona przez Chrystusa.

Nasze zawierzenie Matce Bożej jest także „braniem Jej do siebie”, przyjmowaniem Jej do naszego codziennego życia. Papież zwraca na to uwagę w encyklice „Odkupiciel człowieka”. Nazywając Maryję Matką naszego zawierzenia, podkreśla tam, że Maryja *musi znajdować się na wszystkich drogach codziennego życia Kościoła*¹⁹.

A zatem zawierzenie Matce Bożej jest czymś więcej niż tylko zaufaniem do Niej. Jest także zjednoczeniem, przebywaniem z Nią na co dzień i jest żywą osobową relacją.

2.2. Wymiar tajemnicy

Tajemnica zawierzenia polega na tym, że zjednoczenie z Matką Bożą staje się w istocie zjednoczeniem z Boską Osobą Wcielonego Syna i upodobnieniem do Niego. Dlatego można powiedzieć, że zawierzenie Maryi jest konkretnym sposobem i formą jednoczenia się z Jezusem Chrystusem, a przez Niego i w Nim jednoczenia się z Trójcą Świętą.

Wymiar tajemnicy w zawierzeniu Matce Bożej odkrył Karol Wojtyła w czasach studenckich w Krakowie za pośrednictwem św. Ludwika Marii Grigniona de Montfort. W książce „Dar i tajemnica” tak opisuje to wydarzenie: *Był taki moment, kiedy nawet poniekąd zakwestionowałem swoją pobożność maryjną uważając, że posiada ona w sposób przesadny pierwszeństwo przed nabożeństwem do samego Chrystusa. Muszę przyznać, że wówczas z pomocą przyszła mi książeczka św. Ludwika Marii Grigniona de Montfort, nosząca tytuł: ‘Traktat o prawdziwym nabożeństwie do Najświętszej Maryi Panny’. W książeczce tej znalazłem poniekąd gotową odpowiedź na moje pytania. Tak, Maryja nas przybliżyła do Chrystusa,*

¹⁷ RH 22.

¹⁸ RM 45.

¹⁹ RH 22.

prowadzi nas do Niego, ale pod warunkiem, że przeżyjemy Jej tajemnicę w Chrystusie²⁰. W liście apostolskim o różańcu świętym Jan Paweł II przytacza tekst z książki św. Ludwika, który zrobił na nim największe wrażenie. Jest to tekst mówiący o roli Maryi w procesie upodobniania każdego z nas do Chrystusa: *Ponieważ cała doskonałość nasza polega na upodobnieniu do Chrystusa Pana, na zjednoczeniu z Nim i poświęceniu się Jemu, przeto najdoskonalszym ze wszystkich nabożeństw jest bezspornie to, które nas najdoskonalej upodabnia do Chrystusa, najściślej z Nim jednoczy i całkowicie Jemu poświęca. A że ze wszystkich stworzeń najpodobniejsza do Chrystusa Pana jest Matka Najświętsza, wynika stąd, że spośród wszystkich nabożeństw, tym, które duszę najlepiej poświęca Zbawicielowi naszemu i ją z Nim jednoczy, jest nabożeństwo do Najświętszej Panny, Jego świętej Matki. Im bardziej poświęcona jest Maryi, tym zupełnie należeć będzie do Jezusa²¹. Ojciec Święty przyznaje przy tym, że słowa te były inspiracją do jego dewizy biskupiej „Totus Tuus”²². A w książce „Dar i tajemnica” wyjaśnia: *Tu tłumaczy się pochodzenie owego Totus Tuus. Bierze ono początek właśnie od św. Ludwika Marii Grignon de Montfort. Jest właściwie skrótem pełniejszej formuły zawierzenia Matce Bożej, która brzmi: Totus Tuus ego sum et omnia mea Tua sunt. Accipio Te In mea omnia. Praebe mihi cor Tuum, Maria²³ – „Cały jestem Twój i wszystko moje jest Twoje. Przyjmuję Ciebie całym sobą, a Ty, Maryjo, podaruj mi serce Twoje” (tłum. własne).**

2.3. Upodobnienie do Jezusa Chrystusa

Istotą zawierzenia Matce Bożej jest zatem upodobnienie do Jezusa Chrystusa. Jan Paweł II przez cały czas pogłębia rozumienie tej tajemnicy i rozwija ją w swojej refleksji teologicznej. W encyklice „Matka Odkupiciela” tak wyjaśnia tę tajemnicę: *Ów stosunek synowski – to zawierzenie się syna matce – nie tylko ma swój ‘początek w Chrystusie’, ale także – można powiedzieć – ‘do Niego’ ostatecznie jest ‘skierowane’²⁴. Papież odwołuje się przy tym do wydarzenia w Kanie Galilejskiej, kiedy Maryja skierowała sługi do swojego Boskiego Syna, mówiąc do nich: *Zróbcie wszystko, cokolwiek wam powie* (J 2, 5).*

²⁰ TENŹE, *Dar i tajemnica*, WAM, Kraków 2005², 29-30.

²¹ L.M. GRIGNION DE MONTFORT, *Traktat o prawdziwym nabożeństwie do Najświętszej Maryi Panny*, Wyd. Księży Marianów, Warszawa 1996, 97.

²² JAN PAWEŁ II, List apostolski *Rosarium Virginis Mariae* (16 X 2002), 15 (dalej: RVM).

²³ TENŹE, *Dar i tajemnica...*, 30.

²⁴ RM 46.

Maryja tak traktuje osobę, która Jej zawiera, jak swojego Syna. *Jak troszczyła się o ludzki rozwój Jezusa w Nazarecie* – pisze Ojciec Święty w liście apostoelskim o różańcu - *tak wychowuje nas i kształtuje z tą samą pieczołowitością, dopóki Chrystus w pełni się w nas nie ‘uksztaltuje’* (por. Ga 4, 19)²⁵. Dlatego Sobór Watykański II uczy, że działanie Maryi, oparte całkowicie na działaniu Chrystusa i zupełnie Mu podporządkowane, nie przeszkadza w żaden sposób bezpośredniej łączności wiernych z Chrystusem, ale ją umacnia²⁶.

W encyklice „Odkupiciel człowieka” Jan Paweł II podkreśla, że ten, kto zawierzył Matce Bożej, żyje coraz bardziej życiem swojego Mistrza i Pana, ponieważ *nikt inny tak jak Ona nie potrafi nas wprowadzić w Boski i ludzki zarazem wymiar tajemnicy Odkupienia i tajemnicy Chrystusa*²⁷. Maryja przybliży odwieczną miłość Ojca wypowiedzianą w dziejach ludzkich przez Syna. Zawierając Maryi, doświadczamy miłości Ojca i Syna, ponieważ w Niej miłość ta przybliży się do każdego z nas, *nabiera znamion bliskich, jakby łatwiej dostępnych dla każdego człowieka*²⁸. Ona jest „świadkiem” zbawczej miłości Ojca i *pragnie zawsze i wszędzie pozostawać jej pokorną służebnicą*²⁹.

3. Doświadczenie zawierzenia

Doświadczenie zawierzenia Matce Bożej rozpoczyna się w życiu Jana Pawła II w jego domu rodzinnym. Pisze o tym w książce „Dar i tajemnica”: *Nabożeństwo do Matki Bożej w postaci tradycyjnej wyniosłem z domu rodzinnego i z parafii wadowickiej. W kościele parafialnym pamiętam boczną kaplicę Matki Bożej Nieustającej Pomocy, do której rano przed lekcjami ciągnęli gimnazjaliści. Potem z kolei w godzinach popołudniowych, po zakończonych lekcjach, ten sam pochód uczniów szedł do kościoła na modlitwę*³⁰.

Jego maryjne doświadczenie jest także związane z tradycją karmelitańskiego szkaplerza. Karol Wojtyła zetknął się z nią w wadowickim Karmelu, w klasztorze na Górcy, o czym wspomina w cytowanej powyżej książce: *Ja też zapisałem się do szkaplerza mając chyba 10 lat i do dzisiaj ten szkaplerz noszę*³¹. Później, w Krakowie, poznawał bardziej modlitwę

²⁵ RVM 15.

²⁶ LG 20; por. RVM 15.

²⁷ RH 22.

²⁸ TAMŻE.

²⁹ Por. RM 46.

³⁰ TENŻE, *Dar i tajemnica...*, 28.

³¹ TAMŻE, 29.

różańcową. Wszedł w krąg „Żywego Różańca” w parafii salezjańskiej, co było związane – jak wyznaje – *ze szczególnym nabożeństwem do Maryi Wspomożycielki Wiernych*³².

Karol Wojtyła odkrywa sens codziennej modlitwy „Anioł Pański”: *Zrozumiałem wówczas, dlaczego Kościół trzy razy w ciągu dnia odmawia ‘Anioł Pański’*³³. Modlitwa ta staje się dla niego codzienną formą zawierzenia Matce Bożej. Staje się modlitwą zawierzenia.

Na duchową więź Jana Pawła II z Maryją mają wpływ liczne pielgrzymki do sanktuariów maryjnych. O swoich pielgrzymkach na Jasną Górę pisze w książce „Wstańcie, chodźmy!”. Zapisuje w niej między innymi takie słowa: *Wszyscy wierzący Polacy pielgrzymują do Częstochowy. Ja też od dziecka tam jeździłem z pielgrzymkami*³⁴. Wspomina przy tym pielgrzymkę akademicką w 1939 roku oraz pielgrzymkę po otrzymaniu sakry biskupiej w dniu 28 września 1958 roku: *Po Mszy św. poszedłem z Wawelu prosto do seminarium, bo tam było przyjęcie dla zaproszonych gości, ale jeszcze tego samego wieczora pojechałem z tzw. ‘środowiskiem’ moich przyjaciół do Częstochowy, gdzie następnego dnia rano odprawiłem Mszę św. w kaplicy cudownego obrazu Matki Boskiej*³⁵. Nie może więc dziwić, że jako Papież kieruje pierwsze kroki w swoim papieskim pielgrzymowaniu do sanktuarium maryjnego. Było to sanktuarium w meksykańskim Guadelupe, które Ojciec Święty odwiedził podczas swojej pierwszej papieskiej pielgrzymki w styczniu 1979 roku³⁶.

Nie tylko swoje kroki, ale także swoje myśli w posłudze na Stolicy Piotrowej Jan Paweł II kieruje nieustannie ku Matce Bożej. Już w pierwszej encyklice o „Odkupicielu człowieka” napisanej w 1979 roku zwraca się do Maryi nazywając Ją „Matką naszego zawierzenia”. W dokumencie tym zawiera siebie Maryi razem z całym Kościołem, zgodnie z nauką Pawła VI, który zaczął nazywać Matkę Chrystusa „Matką Kościoła”³⁷.

Więź Jana Pawła II z Matką Bożą pogłębia się i nabiera wyjątkowego charakteru po zamachu na jego życie w dniu 13 maja 1981 roku i cudownym ocaleniu za wstawiennictwem Matki Bożej Fatimskiej. W książce *Pamięć i tożsamość* znajdujemy taką wypowiedź arcybiskupa Stanisława Dziwisza: *W pięć miesięcy po zamachu Papież wrócił na plac św. Piotra, by znów spotkać się z wiernymi. Nie okazał cienia lęku czy stresu, choć lekarze zapowiadali, że może to wystąpić. Powiedział wtedy: ‘Stałem się na nowo dłużnikiem Najświętszej Dziewicy i wszystkich*

³² TAMŻE.

³³ TAMŻE, 30.

³⁴ TENŻE, *Wstańcie, chodźmy*, Wyd. Św. Stanisława BM, Kraków 2004, 47.

³⁵ TAMŻE, 46.

³⁶ TAMŻE, 49.

³⁷ Por. RH 22.

*świętych Patronów. Czyż mogę zapomnieć, że wydarzenie na placu św. Piotra miało miejsce w tym dniu i o tej godzinie, kiedy od sześćdziesięciu z górą lat wspomina się w portugalskiej Fatimie pierwsze pojawienie się Matki Chrystusa ubogim wiejskim dzieciom? Wszak we wszystkim, co mnie w tym dniu spotkało, odczułem ową niezwykłą macierzyńską troskę i opiekę, która okazała się mocniejsza od śmiercionośnej kuli*³⁸.

Poprzez całą posługę Piotrową Jan Paweł II zawiera Matce Bożej wszystko, czym żyje, wszystkie sprawy, które rozważa i omawia w swoim nauczaniu. Ponieważ nie sposób ich wszystkich wymienić, spróbujemy zauważyć tylko niektóre z nich.

W encyklice poruszającej problemy społeczne, *Sollicitudo rei socialis* z 1987 roku, zawiera Maryi prawdziwy postęp i rozwój ludów. Zawierzenie to dokonuje się w ogłoszonym przez niego Roku Maryjnym. Papież pisze: *W obecnym Roku Maryjnym, który ogłosiłem, aby katolicy coraz częściej wznosili wzrok ku Maryi, która poprzedza nas w pielgrzymowaniu wiary i wstawia się za nami do swego Syna, naszego Odkupiciela, 'pragnę zawierzyć Jej samej i Jej wstawiennictwu' trudny moment współczesnego świata oraz wysiłki, które są i będą czynione, często kosztem wielkich cierpień, na rzecz prawdziwego rozwoju ludów, ukazanego i głoszonego przez mego Poprzednika Pawła VI*³⁹. Z kolei w encyklice o stałej aktualności posłania misyjnego zawiera pośrednictwo Maryi tych, którzy podejmują trud realizowania posłania misyjnego w dzisiejszym świecie⁴⁰.

Przy końcu encykliki o problemach nauczania moralnego Kościoła z 1993 roku Jan Paweł II ponawia akt zawierzenia słowami: *Kończąc te rozważania 'powierzamy' samych siebie, nasze cierpienia i radości, życie moralne wierzących i wszystkich ludzi dobrej woli oraz poszukiwania teologów moralistów – Maryi, Matce Boga i Matce Miłosierdzia*⁴¹. Natomiast encyklikę o wartości i nienaruszalności życia ludzkiego (1995 r.) kończy modlitwą zawierzenia. Oto jej fragment: *O Maryjo, jutrzeńko nowego świata, Matko żyjących, Tobie zawierzamy sprawę życia: spójrz, o Matko, na niezliczone rzesze dzieci, którym nie pozwala się przyjść na świat, ubogich, którzy zmagają się z trudnościami życia, mężczyzn i kobiet – ofiary niehumanitarnej przemocy, starców i chorych zabitych przez obojętność albo fałszywą litość. Spraw, aby wszyscy wierzący w Twój Syna potrafiliby otwarcie i z miłością głosić ludziom naszej epoki Ewangelię życia*⁴².

³⁸ TENŻE, *Pamięć i tożsamość...*, 167.

³⁹ TENŻE, Encyklika *Sollicitudo rei socialis* (30 XII 1987), 49.

⁴⁰ TENŻE, Encyklika *Redemptoris Missio* (7 XII 1990), 92.

⁴¹ VS 118.

⁴² TENŻE, Encyklika *Evangelium vitae* (25 III 1995), 105.

I jeszcze słowa zawierzenia z adhortacji o Kościele w Europie z roku 2003. Ojciec Święty zawiera Maryi, którą nazywa „Matką nadziei i pocieszenia”, przyszłość Kościoła w Europie oraz przyszłość wszystkich kobiet i mężczyzn tego kontynentu. Rozważając biblijny obraz Niewiasty walczącej ze smokiem z *Księgi Apokalipsy* (por. Ap 12), Papież zachęca do patrzenia na Maryję, która uczestniczy w zwycięstwie swojego Syna nad szatanem: *Kościele w Europie, kontempluj zatem dalej Maryję i uznaj, że jest Ona [...] Wspomożycielką ludu chrześcijańskiego w nieustannej walce dobra ze złem, aby nie upadł, a w razie upadku, aby powstał*⁴³.

Swoją papieską katechezę o zawierzeniu Matce Bożej dopełnił Jan Paweł II w dniu swojej śmierci, przechodząc do domu Ojca w wigilię Święta Bożego Miłosierdzia, a zarazem pierwszą sobotą miesiąca – w dniu poświęconym Niepokalanemu Sercu Najświętszej Maryi Panny.

Ks. dr hab. Włodzimierz Wołyniec
Papieski Wydział Teologiczny (Wrocław)

ul. Katedralna 4/5
PL - 50-328 Wrocław
e-mail: wladimir@pft.wroc.pl

Il mistero dell'affidamento a Maria nell'insegnamento di Giovanni Paolo II

(Riassunto)

Un atto dell'affidamento alla Madre di Dio non è soltanto un'idea o una devota pratica cristiana. Nell'insegnamento di Giovanni Paolo II quest'atto è un mistero della fede. Per entrare in questo mistero prima vanno scoperti i motivi dell'affidamento. Appoggiandosi all'avvenimento dell'annunciazione (cfr. Lc 1, 26-38) il Papa indica il primo motivo, cioè *la Santa Trinità che si affida alla Vergine di Nazareth*. Dunque, l'imitazione di Dio Uno e Trino consiste anche nell'affidamento alla Madre di Dio.

Altri motivi sono: l'intercessione della Madre di Dio, il suo amore materno, la sua fede e la sua obbedienza al Signore. C'è ancora un altro motivo dell'affidamento alla Madre di Dio il quale Giovanni Paolo chiama "un genio da donna". Il genio di Maria consiste nel sacrificio dell'amore, nella forza di sopportare le sofferenze, nella piena fedeltà, nell'attività e nell'intuizione che va unita alla parola della consolazione.

Nella seconda parte dell'articolo l'autore cerca di spiegare che cosa sia un affidamento alla Madre di Dio secondo Giovanni Paolo II. Il fondamento dell'essenza

⁴³ TENŽE, Adhortacja apostolska *Eccelesia in Europa* (28 VI 2003), 124.

dell'affidamento si trova nel testo del Vangelo di Giovanni: *E da quel momento il discepolo la prese nella sua casa* (Gv 19, 27). L'espressione "prendere nella sua casa" significa qui prendere la Madre di Dio nella sua vita interiore e personale, prenderla nel mio "io". L'essenza dell'affidamento è dunque una unione personale con la Madre di Dio.

Il valore del mistero dell'affidamento poi consiste nel fatto che l'affidarsi alla Madre di Dio è in realtà un affidamento alla Santa Trinità, perchè esso conduce all'unione con Dio Uno e Trino, cioè alla comunione col Padre per il Figlio nello Spirito Santo.

L'affidamento alla Madre di Dio significa anche un processo di assomigliare al Signore Gesù Cristo ed entrare nel mistero della redenzione.

La terza parte dell'articolo mostra l'esperienza di fede del Papa che si affida alla Madre di Dio. Le radici di quest'esperienza si trovano nella casa materna a Wadowice. L'essenza dell'affidamento scopre Karol Wojtyła nell'insegnamento del santo Ludovigi Maria Grignon de Montfort. Il Papa vive l'esperienza dell'affidamento alla Madre di Dio fino alla fine della sua vita.